



RIE

akter en de
deringen.

vergaderingen
enz. in onze
kelijk te luis-
n deze kwes-

at beteekent".
werkgelegen-
verschoven of

ervaringen in
aan de zoo-
sche redenee-
ondersteunen,
voorbeeld:
die wordt de
cent vermin-
tien gulden,
gegeven werd,
kan nu of
geld, of voor
ren aanschaf-
rtikelen. Dat
engevolge; er
het werk wor-
het kleeding-
beders, mis-
nalisatie-werk-
ninderd.

fabrieken, die
brengen geld
aties koopen;
in machine-
fiteert van de
sschenhandel
industrie kapl-
bert de werk-
zelf, dat de
ctief kapitaal

edeneering is.
kelijkheid. Al-
t vrijgekomen
tocht worden,
er weinig ar-
de fabrieken
dienst nemen

at is tenslotte
id wordt niet-
die wijze niet

gekomen geld,
industrie in-
Daar vinden
in ons land,
heeft aan tal-
machine-arbei-
en hier (nood-
loei de dat geld
id onze stapel-
grootere hoe-
ren weel hoe
e moet worden
woordige „peil

satie. Zoo zou-
egd, die thans
aan onze ar-
eel) ten goede
ook wanneer
slagen, zouden
genomen zijn
oteren import
clangrijke hoe-
En tegenover
an afgewerkte
een verminde-

ts in een vol-
geld. Een
rculatie nauw-
worden. Waar
de circulatie-
edereen pre-
et voorschreef.
ing. Want zelfs
r autarkie stre-
voorwaarden.
In een samen-
en enkele wijze
l zich ten volle
samenleving is

ligen tijd geen
aan de koop-
lk nu en dan
erleden.
B. t. B.

Friesland—Z. velde in 1938 (als kerkelijke vergadering) het puur wetenschappelijke oordeel, dat „de beste canonici“ het net zóó wilden, als zij deed. Maar „De Heraut“, van toenmaals, liet „de beste canonici“ precies andersom concluderen. Met het beroep op de praktijk staat het weer niet anders. En dan zouden wij moeten zwijgen; om de zaak over te laten aan hen, die vandaag zóó, maar gister anders oordeelden? Maar wij staan in de vrijheid; slechts zie ieder toe, dat hij ze niet gebruikte tot eigenwillige werken, die van het vleesch zijn.

i. Ja, maar zegt Ds v. d. W., (zooewel tot „De Heraut“, hopen we, als tot „De Reformatie“): als er wat recht te zetten valt, laat dat dan niet in de pers bepleit worden, maar laat de aangelegenheid door de personen in kwestie zelf „in den kerkelijken weg“ aan de orde gesteld worden. Ik stel daar dit tegenover:

10. Zelfs een theoloog als Ds v. d. W. spreekt hier nog „hypothetisch“; en dat nadat zóóveel en zóó uitvoerig (b.v. door Prof. Greijdanus) geargumenteed is. Hoeveel te meer moet men dan niet hen, wier weg toch al moeilijk is, en die meerendeels geen theoloog zijn, helpen in het zien van de kerkrechtelijke kwesties, opdat zij niet hypothetisch, doch verzekerd kunnen komen met hun instemming of met hun klacht? Ook de klager moet zich door de gemeenschap gedragen weten, althans, zóóveel het aan hem ligt, dit begeeren. En de gemeenschap moet bewust zijn zaak tot de hare maken; dat is, meen ik, het abc der kerkelijke tucht, als zij „de gemeente“ opwekt, te bidden voor een getuigtijd. Arm volk, dat hier scheidt wat God verbonden heeft.

20. „De Heraut“ heeft destijds ook vrijmoedigheid genomen om te zeggen, hoe h.i. de kerkelijke behandeling had moeten verlopen niet alleen, doch nog verder zou dienen te loopen, ook wat de vaststelling der redenen voor het zoeken van den kerkelijken weg betreft (2158).

30. Destijds werd publicatie vanwege de kerkelijke vergaderingen gegeven, en waar ze eerst tekort geschoten was, werd omstandiger publicatie van kerkrechtelijke overwegingen alsnog officieel gegeven, achteraf. In „De Heraut“ van 1 Juni 1919 sprak de classis Middelburg haar „leedwezen“ er over uit, „dat zij niet aanstonds zoodanige maatregelen trof, dat de vorm van het besluit der classis ook volledig bevatte de juiste toedracht van de behandeling der zaak“ (2158, vgl. andere bladen). Maar tegenwoordig wordt precies den anderen kant uit gestuurd in Friesland; en als wij dan naar de praktijk van vroeger terug verlangen, heet dat gebrek aan wijsheid? Kom, kom!

40. De part. syn. van Zeeland, handelende over het conflict tusschen kerkeraad en classis Middelburg destijds, gaf uitvoerig de kerkrechtelijke gronden aan, waarom zij meende, dat de classis NIET had mogen schorsen; er komt zelfs een „aanhangsel“ bij. Hoe schrille tegenstelling met Friesland—Zuid's synode, die niets publiceert, en die niet „opnieuw“ recht doet, al tornit zij — voor wie scherp leest — aan de gronden der classicale daad-van-schorsing.

50. Ten overvloede kwam dan nog Prof. Dr H. H. Kuypers die particuliere synode van Zeeland in 1919 ook nog weer critiseeren. Hij schreef:

„Zooals men ziet, is ook de Provinciale Synode van oordeel geweest, dat de Classis Middelburg formeel niet juist heeft gehandeld en heeft zij daarom bij de Classis er op aangedrongen, op haar besluit terug te komen. Bevreemdend is het alleen, dat de Provinciale Synode desniettemin staande van oordeel was, dat Ds Netelenbos en de kerkeraad van Middelburg toch verplicht waren geweest, zich aan dat besluit der Classis te onderwerpen, hoewel zij tegen dat besluit zeer ernstige bezwaren had, zelfs nog verder gaat en verklaart, dat het schorsingsbesluit voor den kerkeraad en Ds Netelenbos geldig blijft, totdat de Classis het zal hebben teruggenomen. Gesteld dus, dat de Classis bij haar besluit bleef volhouden (volharden? K. S.), dan zou de kerkeraad gehouden zijn, dit besluit uit te voeren, niettegenstaande de Prov. Synode dit besluit op formele gronden onjuist heeft verklaard. Het recht van appel op een meerdere vergadering zou zoodoende geheel waardeloos worden. De Synode heeft blijkbaar vergeten, dat volgens Art. XXXVI onzer Kerkenorde de particuliere synode hetzelfde zeggenschap heeft over de Classen als de Classis over den kerkeraad. Een Classis, die zelf aan de besluiten der particuliere synode zich niet onderwerpen zou, kan moeilijk eischen, dat de kerkeraad zich wel onderwerpen zou aan hare besluiten. Er schuilt hier een hiërarchisch addertje onder het gras, waartegen we, hoe zeer het ons leed doet, moeten protesteeren“ (2162).

60. Men had destijds ook „De Heraut“ kunnen verwijten, dat ze — ik gebruik de woorden van Ds v. d. W. — „eer vermeerdering van onrust dan herstel van onrecht“ wekte. Maar destijds is mede door den toenmaligen arbeid van „De Heraut“ onrecht hersteld, en daardoor de goede „rust“ (n.l. in het aanvaarden van wat werkelijk tenslotte met Ds N. geschieden moest), bevorderd. Laat Ds v. d. W. niet meenen, dat een pleit voor herstel van onrecht, als de gronden van zulk een pleit deugdelijk zijn, en zijn manier geoorloofd is, buiten de beloften Gods staat, ook wat de beloften voor de „ware“ rust betreft. Valse rust, die als aan onmondigen opgelegd wordt, is te haten.

70. Ds v. d. W. vergelijkt tenslotte, voor wat den wijsheidsgraad betreft, Dr W. A. v. Es' artikel in de plaatselijke kerkbode met het mijne in „De Reformatie“. Een teere kwestie, die vergelijking, als één der vergelekenen er op in wil gaan. Maar ik waag het er op. Ik geloof niet, dat het ditmaal erg moeilijk is. De beroering over „Assen“ was omtrent 1926 grooter dan die over „Drachten“ in 1938. Niettemin heeft Dr W. A. v. Es toenmaals uitvoerig een van de synode afwijkend kerkrechtelijk standpunt ingenomen, en daarover breed geschreven. Aan den anderen kant heeft nog onlangs Dr v. Es, toen Dr v. Lonkhuyzen had geklaagd, dat een classis met onbevredigend resultaat bij de classis Drachten geïnformeerd had naar de kerkrechtelijke behandeling der zaak-Drachten, en ik had opgemerkt, dat dit „vrij ernstig“ me leek, hierop gereageerd met de opmerking, dat het heelemaal niet „vrij ernstig“ be-

hoefde te heeten; was de classis soms verplicht, de gronden mee te deelen? Och neen, zou ik antwoorden, formeel verplicht was ze het niet. Maar hoe, als het dan zoo moet „personen, die daaraan behoefte gevoelen“, de kwestie aanhangig kunnen stellen, is mij een raadsel; een synode heeft geen vragenbus; men moet steeds met concrete bezwaren komen. Als nu zelfs een classis geen bevredigend antwoord krijgt, dan zal „uiter-aard“ een persoon het nog minder krijgen, tenminste, als hij niet van classiswege om advies gevraagd is. Men zegt dus wel: laat protesteeren, wie wil, maar de details worden meteen verzwezen, het materiaal komt niet publiek. Dit blijft ik „ernstig“ vinden. Voor de zooveelste maal vraag ik: is de kerkorde geen zaak, die alle kerken raakt? Protesteeren bij de generale synode? Maar is Ds v. d. W. er zeker van, dat dit zelfs aan de allereerst in aanmerking komende personen gemakkelijk gemaakt wordt? Een hiërarchische adder (om met de vroegere „Heraut“ te spreken), schuilt al lang niet meer onder het gras, maar kwam er een heel eind boven uit, en werd sinds gekoesterd. De classis en de part. syn. hebben het hier laten leven. Nu is het een feit, dat beginselen doorwerken. Goede, maar ook kwade. Het zou b.v. volstrekt geen wonder zijn, indien, nu men eenmaal op het hiërarchisch pad gekomen is, de bemoeiingen met het kerkeraadswerk te Drachten nog verder gingen, dan reeds bleek. Het zou me niet verwonderen, als b.v. de vergaderingen van den kerkeraad te Drachten, „smalle“, „brede“ of ook beide, werden bijgewoond door een classicale commissie. Men behoeft niet te vragen, of, in zulk een situatie, aanhangigstelling der zaak bij de generale synode vanwege den kerkeraad, of een deel er van, ook vergemakkelijkt zou worden. Uit Friesland wordt daartoe opgewekt, maar vandaar wordt de betreding van den kerkelijken weg juist ook weer bemoeijicht, door het zwijgen n.l. over de kerkrechtelijke gronden voor de gevolgdte procedure.

J. Daarom blijf ik van meening, dat ons blad goed gedaan heeft, de zaak te bespreken voor het front van wie verplicht zijn de kerkenordening als aller zaak te zien. De dagen van Ds Netelenbos waren beter dan de onze, zóówel wat de erkenning van het recht van persadviezen betreft, als wat aangaat de verantwoording van officiële zijde, tegenover het meelevende volk. Ds v. d. W. heeft op enkele puntjes van mijn artikelje gereageerd, en is hiernee beantwoord. Wat hij voorts van mijn artikelen niet aangeraakt heeft, blijft natuurlijk eveneens van kracht, ook al werd het hier niet opgehaald.

K. S.



„Inwendig“ en „uitwendig“.

Ds C. A. Lingbeek schrijft in het Hervormd weekblad „De Gereformeerde Kerk“:

Zelfs de Roomsche kerkleeraren leeren, dat men een waar uitwendig lid van de Kerk kan zijn zonder een inwendig lid te zijn, en omgekeerd, dat men een inwendig lid kan zijn, zonder een uitwendig lid te zijn (uitwendig n.l. door ontvangen van de Sacramenten, enz.)

Welnu, als wij de Hervormde Kerk noemen de openbaring van Christus' lichaam, dan bedoelen wij daar wel mee, dat die Kerk Gods planting is en dat wij ons daarom van haar niet mogen scheiden, maar daarmee leeren wij geenszins, dat de Hervormde Kerk zaligmakend is en buiten haar geen zaligheid.

Wie het nu begrepen heeft, moet het maar zeggen. Het kan nog heel wat worden, als men in plaats van „kerk“ leest: gezin, vereniging, bestuur, volk, huwelijk, ministerie, vennootschap, enz. enz.

Mythe.

Het woord „mythe“ is in den laatsten tijd in onderscheiden betekenissen gebruikelijk. Het „Algemeen Weekblad“ citeert een artikel uit „The British Weekly“, waarin gesproken wordt over Reinhold Niebuhr, die hier „profeet van het laatste oordeel“ genaamd wordt. Van den schrijver wordt het volgende beweerd:

Hij verwisselde de pastorie voor een leerstoel aan het Union Theological seminary te New-York. Niemand ziet scherper dan hij het dilemma van onzen tijd, ziet duidelijker de spanningen, die door de meeste menschen veronachtzaamd worden. Terwijl anderen blijde een keus doen, wijst hij op de waarheid, die er juist ligt in de spanning tusschen individualisme en marxisme, vrijzinnigheid en Barthianisme, orthodoxie en sociaal-Evangelie. Hij zegt ons, dat Marx het bij het rechte eind heeft zolang hij zich richt tegen de kapitalisten, maar er naast is met betrekking tot het ware christendom; dat Barth stand houdt waar liberalen en vrijzinnigen wijken maar faalt tegenover een dieper en breder inzicht. Wij willen altijd den eenen of den anderen kant als volkomen verkeerd zien; Niebuhr's gevoel voor rechtvaardigheid bewaart hem daarvoor.

Dit kunnen we verder daarlaten. Ter oriëntering echter citeren we voor wat het begrip van mythe betreft nog de volgende uittaling:

Volgens Niebuhr vereischt de waarheid over den mensch en zijn betrekking tot God een „mythologie“. Hier moeten we voorzichtig zijn anders dreigt ons de zaak te ontglippen. Voor tal van menschen beteekent het woord „mythe“ een verhaal, noodzakelijk fictief en dikwijls voorzien van het etiket: vals. Niebuhr gebruikt het woord op dezelfde wijze als Plato het doet. Een mythe is een symbolische uitdrukking van die waarheid, die nooit in een mathematische formule kan worden vastgelegd. Zoo heeft voor Niebuhr elke religieuze of wereldlijke beweging haar noodzakelijke mythe, zooals de zekerheid der vooruitgang, de onvermijdelijkheid van 'n revolutie of het Noordsche ras. Op dit punt moeten we een onderscheid maken tusschen twee zeer verschillende appreciaties van deze „mythologie“.

Elke mythe wordt vervalsching op het oogenblik waarop we haar behandelen als een nauwkeurige, wetenschappelijke mededeeling.

Maar elke mythe kan een waarheid of een leugen belichamen. Dat is de andere. De arische mythe is niet alleen wetenschappelijk nonsense, maar het geloof, dat het als mythe tracht uit te drukken is in strijd met de werkelijkheid.

Onnoodig te zeggen, dat wij dit stukje alleen doorgeven ter oriëntering. Bespreking achten we hier overbodig.

„Menschwording“.

In het „Algemeen Weekblad voor Christendom en Cultuur“ wordt op de volgende manier getracht, tusschen de klippen van „geheel“ of „gedeeltelijk evolutionisme“ den ook dan nog ongeoorloofden weg te vinden. We lezen:

God schiep. En nu kunnen wij gaan vechten over de vraag, of dit majestueuze werk in eenige dagen werd verricht dan wel geheel of gedeeltelijk langs evolutionistische weg. Wij kijken dan alleen over de wijze van uitvoering van het Bouwwerk, niet over het ontwerp.

God schiep. Twee korte woorden, inhoudende twee ongaankbare geheimen: God en scheppen.

Bij het archeologisch onderzoek treft het telkens weer, dat een overlevering of sage in de kern een groote waarheid bevat. De gevolgtrekking — een sage, dus een verzonnen verhaal — is onjuist. De fabel, de sage, de overlevering is het omhulsel, waarin diepe geestelijke waarden worden bewaard, slechts te verstaan door hen, die ooren hebben om te hooren.

In het bijzonder is dat het geval met de Godsopenbaring gehuld in het dichterlijke kleed van het ontroerend schoone scheppingsverhaal van Genesis. God schiep — het hoofdthema! Een gestadige opeenvolging van worden en vergaan. Een tijdperk van opbloei van het leven, gevolgd door den nacht van den ondergang, voorbereiding voor den hernieuwden ademtucht van den Schepper. Een Goddelijk rythme van levensvoortbrenging.

En ten slotte als de kroon op den scheppingsarbeid — de menschwording. Tusschen den hoogst ontwikkelde aap en den laagststaanden mensch zijn toch nog zeer groote verschillen in verstand aan te toonen.

Doch deze zijn slechts verschillen in graad, niet in hoedanigheid. De werkelijke verschillen worden bepaald door de spraak en den geest — het vernemen om met God te verkeer, Gods openbaring te ontvangen en die aan het nageslacht over te leveren.

Laat ons menschen maken naar Ons Beeld en Onze Gelijkenis spreekt God en Hij neemt het STOF der aarde en blaast het geformeerde den adem des levens in de neusgaten. Heilig Mysterie! De Levenschenker maakt een levend wezen en vervult dat op wonderlijke en ondoorgrondelijke wijze met Zijn Geest!

Zou dat niet de sleutel kunnen zijn tot het raadsel van den onvindbaren Missing Link? God aanschouwt in de zesde scheppingsphase den verstandelijken groei van mensachtige wezens. Hij ziet, dat de uitverkoren Adam tot rijpheid is gekomen en vervult hem met Zijn Geest en verheft hem tot Koning der Aarde.

Ik acht mij niet bevoegd verder op dit onderwerp in te gaan. Ik zal dan ook niet trachten aan te toonen, welken invloed de machtige tegenzet van den Geestelijken Koning der Aarde, Satan, culmineerende in den zondenvall, op den menschengewordende gehad heeft. Alleen heb ik getracht duidelijk te maken, dat het geheim van het ontstaan van het leven slechts eenigszins is te benaderen, indien bij die studie ook rekening gehouden wordt met de Goddelijke scheppingsdaad.

Schrijver van dit stuk is Dr B. J. Westerboek van Eerten. We hoeven er niet op in te gaan, doch leggen alleen dit citaat vast, omdat het weer duidelijk maakt, dat tusschen wie zoo denken en ons nog steeds het gezag der Schrift ligt. „Assen“ blijkt toch nog altijd van betekenis te zijn.

„Visschers“ en „reizigers“.

„Het Zoeklicht“ schrijft:

J. te H. De mededeelingen van uw broer over zijn bezoek aan Aymee McPherson's Temple zijn zeer interessant. Ik dank u er voor en geef ze hieronder aan de lezers door.

Hij schrijft dan: „Na een bezoek gebracht te hebben bij Mr D., ging ik door naar Aymee Mc Pherson, waar ik reeds zóóveel moois over gehoord had. Ik wilde nu zelf eens gaan zien wat daar te doen was. De Tempel is een reuzen groot rond gebouw met meer dan 3500 zitplaatsen. De dienst was al begonnen en ik was te laat om een zitplaats te vinden. De omringende straten stonden vol met geparkeerde auto's en ik moest lang zoeken naar een plaatsje voor de mijne. Op de Tempel staan twee 40 meter hoge Radiomasten voor de uitzending van den dienst. Een groote lichtreclame kondigde aan: „Tonight beautiful church wedding!“ (Hedenavond prachtige kerkelijke huwelijksinzegening.)

Een lichtreclame op een der Radiomasten zegt: „Jesus Saves“ (Jezus redt). Het gebouw maakt van binnen een grootschen indruk. Twee galerijen zijn er boven elkaar. Voor in de zaal is een groot toneel. Voor het toneel is een orgel, dat in den vloer kan worden neergelaten. Om het orgel zit een orkest „the Silver Band“, van naar ik schat, honderd man. Aan de zijanten van het toneel is een gemengd koor van ongeveer 200 personen. Ik kreeg een plaats in een van de gangen vlak voor het toneel. De dienst stond, om zoo te zeggen, in het teeken der visscherij. De zangers hadden allen een hengel met een blikken visch er aan bevestigd. Op het toneel stond een roeiboot met visscherijbenodigdheden. Eerst speelde het orkest en zong het koor. Daarna stapte Mrs Aymee McPherson in de roeiboot en las een gedeelte uit den Bijbel. Zij koos als tekst: „Volg Mij, en Ik zal u visschers van menschen maken“, en „Werp uw netten uit aan de andere zijde“. Haar preek illustreerde zij door haar hengel eerst aan den „verkeerden“ kant uit te gooien. Een „man, die tusschen de coulissen zat,